

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Nakhon Pathom Rajabhat University

รายวิชา 2062211 หน้าทับดนตรีไทย

อาจารย์สุธินันท์ โสภากาศ

บทที่ 3

หน้าท้บกลองแขก

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานอธิบาย ได้ให้ความหมายของคำว่ากลองแขกไว้ว่า ชื่อ
กลองชนิดหนึ่ง รูปร่างทรงกระบอก มี 2 หน้า หน้าหนึ่งใหญ่ เรียกว่า หน้ารุ่ม อีกหน้าหนึ่งเล็ก
เรียกว่า หน้าต่าน เดิมใช้เส้นหวายผ่าซีกเป็นสายโยงเร่งเสียง แต่ปัจจุบันนิยมใช้สายหนังเหมือน
กลองมลายู ชุดหนึ่งมี 2 ลูก ลูกเสียงสูงเรียกว่า ตัวผู้ ลูกเสียงต่ำเรียกว่า ตัวเมีย, กลองชวาก็เรียก
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 546)

ลักษณะของกลองแขก

ส่วนประกอบของกลองแขก
ที่มา: ผู้เขียน

การตีหน้าทับกลองแขก

อาจารย์บุญช่วย แสงอนันต์ให้สัมภาษณ์เรื่องการนั่งตีกลองแขกว่า การนั่งตีตัวผู้ควรนั่งชันเข่า นั่งฝั่งขวาของวงหรือหลังห้องวงใหญ่ ตัวเมียนั่งฝั่งซ้ายของวงหลังห้องวงเล็ก ถ้าสังเกตดี ๆ ผู้นำ ของวงจะ อยู่ฝั่งซ้าย ยกตัวอย่างขนาดเอก ปี่ใน (บุญช่วย แสงอนันต์, สัมภาษณ์ 24 ธันวาคม 2565)

การฝึกตีเบื้องต้น โดยการใช้ตามบริบทของกลองแขก เมื่อผู้เรียนเริ่มต้นฝึกตีหน้าทับสำหรับ กลองแขก ต้องกำหนดให้เป็นหน้าทับปรบไก่ และหน้าทับสองไม้ ที่เป็นหน้าทับพื้นฐานสำหรับบรรเลงใน วงดนตรีไทยประเภทต่าง ๆ โดยผู้เขียนของกำหนดเสียงของกลองแขกดังนี้

เสียงตึง การตีด้วยมือขวาลงบนหน้ารุ่มของกลองแขกตัวผู้ ตีแล้วยกมือขึ้นเพื่อให้เสียงกังวาน โดยมือซ้ายประคองหน้าต๋านไว้

เสียงโจ๊ะ การตีด้วยนิ้วชี้หรือนิ้วกลางเพียงนิ้วเดียวลงบนหน้าต๋านของกลองแขกตัวผู้ ตีแล้ว ยกมือขึ้นทันทีเพื่อให้เสียงกังวาน

เสียงท้ม หรือเสียงทัง การตีด้วยมือขวาลงบนหน้ารุ่มของกลองแขกตัวเมีย ตีแล้วยกมือขึ้น เพื่อให้เสียงกังวาน โดยมือซ้ายประคองหน้าต๋านไว้

เสียงจ๊ะ การตีด้วยนิ้วชี้หรือนิ้วกลางเพียงนิ้วเดียวลงบนหน้าต๋านของกลองแขกตัวเมีย ตีแล้ว ยกมือขึ้นทันทีเพื่อให้เสียงกังวาน

ทำนองตีกลองแขก

ทำนองชั้นเข้าตีกลองแขกตัวผู้

ทำนองตีกลองแขกตัวเมีย

หน้าทับปรบไ้

สามชั้น

- ทั้ม - ดิง	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- - - -	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ
- ดิง - ดิง	- ทั้ม ดิง ทั้ม	ดิง ทั้ม - ดิง	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ทั้ม	- ดิง - ดิง	- ทั้ม - ดิง	- ดิง - ทั้ม

สองชั้น

- ทั้ม - ดิง	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ทั้ม	- ดิง - ดิง	- ทั้ม - ดิง	- ดิง - ทั้ม
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	-------------	--------------	--------------

ชั้นเดียว

- - ดิง ทั้ม	- ดิง - -	ดิง ทั้ม - ดิง	- ทั้ม ดิง ทั้ม
--------------	-----------	----------------	-----------------

การตีหน้าทับปรบไ้ สามชั้น

การตีหน้าทับปรบไ้ สองชั้น

การตีหน้าทับปรบไ้ สองชั้น (ประดณ)

การตีหน้าทับปรบไ้่ ชั้นเดี่ยว

การตีหน้าทับปรบไ้ เถา

หน้าทับสองไม้

สามชั้น

- ทั้ - ดิง	- โ้จะ - ัจะ	- โ้จะ - ัจะ	- โ้จะ - ัจะ	- ดิง - ดิง	- ทั้ ดิง ทั้	- ดิง - ดิง	- ทั้ ดิง ทั้
-------------	--------------	--------------	--------------	-------------	---------------	-------------	---------------

สองชั้น

-- โ้จะ ัจะ	ดิง ดิง - ดิง	-- โ้จะ ัจะ	ดิง ดิง - ทั้	ดิง - - -
-------------	---------------	-------------	---------------	-----------

ชั้นเดียว

-- โ้จะ ัจะ	ดิง ดิง - ทั้	ดิง - - -
-------------	---------------	-----------

การตีหน้าทับสองไม้ สามชั้น

การตีหน้าทับสองไม้ สองชั้น

การตีหน้าทับสองไม้ ชั้นเดียว

การตีหน้าทับสองไม้ เถา ➤

หน้าทับสดา ยง

สามชั้น

- ทั้ม - ดิง	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- - - - -	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- โฉ๊ะ - จ๊ะ
- - ดิง ดิง	- - ทั้ม ทั้ม	- - ทั้ม ทั้ม	- - ดิง ดิง	- - ดิง ดิง	- - ทั้ม ทั้ม	- ดิง - ทั้ม	ดิงทั้ม - ดิง

สองชั้น

- ทั้ม - ดิง	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ทั้ม	ดิงทั้ม - ดิง	- ดิง - ทั้ม	ดิงทั้ม - ดิง
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------	--------------	---------------

ชั้นเดียว

- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ทั้ม	ดิงทั้ม - ดิง
--------------	--------------	--------------	---------------

การตีหน้าทับสดาย สามชั้น

การตีหน้าทับสดาย สองชั้น

การตีหน้าทับสดायง ชั้นเดียว

การตีหน้าทับสดาย เถา

หน้าทับเขมร

สามชั้น

----	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	----	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ท้ม
----	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ท้ม	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ท้ม	- ดิง - ท้ม	- โฉ๊ะ - จ๊ะ

สองชั้น

----	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ท้ม	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ท้ม	- ดิง - ท้ม	- โฉ๊ะ - จ๊ะ
------	--------------	--------------	-------------	--------------	-------------	-------------	--------------

ชั้นเดียว

- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ท้ม	- ดิง - ท้ม	- โฉ๊ะ - จ๊ะ
--------------	-------------	-------------	--------------

การตีหน้าทับเขมร สามชั้น

การตีหน้าทับเขมร สองชั้น

การตีหน้าทับเขมร ชั้นเดี่ยว

การตีหน้าทับเขมร เถา

หน้าทึบลาว

- ดิง - โจ๊ะ	- ดิง - ดิง	- - - - - ทุ้ม	- ดิง - ทุ้ม
--------------	-------------	----------------	--------------

การตีหน้าทับลาว

หน้าทับแยกตัวเดียว

- - จัะ -	- จัะ - ทั้ม	- ทั้ม - ทั้ม	- จัะ - ทั้ม
-----------	--------------	---------------	--------------

การตีหน้าทับแขกตัวเดียว

หน้าทัບมอญ

-----	- ดิง - โจ๊ะ	- ทั้ม - ดิง	- ทั้ม - ดิง
-------	--------------	--------------	--------------

การตีหน้าทับมอญ

ลูกหมุด

กลองแขกตัวผู้

-- ตึง โຈ้ะ	- ตึง - ตึง	- โຈ้ะ ตึง โຈ้ะ	- ตึง --	-- ตึง โຈ้ะ	- ตึง - ตึง	- โຈ้ะ ตึง โຈ้ะ	- ตึง --
-------------	-------------	-----------------	----------	-------------	-------------	-----------------	----------

กลองแขกตัวเมีย

----	- จี้ะ - ทั้ม	--- ทั้ม	- จี้ะ --	- จี้ะ - จี้ะ	- ทั้ม - ทั้ม	--- ทั้ม	- จี้ะ --
------	---------------	----------	-----------	---------------	---------------	----------	-----------

การตีหน้าทับลูกหมด

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Nakhon Pathom Rajabhat University

รายการอ้างอิง

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ. (2512). **ตำนานเครื่องมโหรีปี่พาทย์ หนังสืออนุสรณ์ในงาน
ฌาปนกิจศพ นายจรรยา จูฑะสุด 4 มิถุนายน 2512**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มхамกุฎราช
วิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์ จำกัด.

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม